

PARS SECUNDA.
DE TENTATORIS GENIO.

CAPUT PRIMUM.

Tentatoris genius generatim describitur.

Florus l. 2.
exp. 6.

ARIVM proslus obsidionis genus est. Carthago Hispania, quod Florus memorat, quo die obsesta, eodem etiam est capta.

* Aliis
præpria di-
citur.

Europ. 1.4.

Quām verò diras & longas obdīo-
nes tolerarunt Potidaea vrbis maritima Macedonia, Tu-
nies Africæ minoris, seu Zeugitanæ * vrbis à Carolo V.
Imperatore anno 1535. expugnata. Hanc olim conti-
nuis sedecim diebus atque, fed iussu Senatus Romani
reparatum esse memorat Eutropius. Vtica eiudēm
Africæ vrbis olim post Carthaginem summa dignitatis
ab Amilcare Hannibalis patre oppugnata. Ierusalem
à Tito & Vespasiano obsesta & capta sexto mense à die
Paschatis, quo obsesti capta.

Obsidionem triennalem non vnam produnt scripto-
res. Byzantium æuo Seueri Imperatoris tribus annis &
dimidio obsesta. Bethoron Hebreæ ciuitatis obsidio
triennum tenuit. Totidem annis ab hoste cincta Sa-
maria.

Vienna Austria sub obsestori Solymanno & prote-
ctore Carolo V. viginti octo impressiones toleravit &
repulit. Veiorum decennalis obsidio fuit, quo quidem
tempore miles Romanus sub pellibus durare cœpit.

Obedio vi-
lla con-
tūnacior, quā
ad Ostendā.

Vix villa tamē vñquam obsidio contumacior, quām
ad Ostendam fuit, nulla vrbis maiore vi oppugnata,
nulla fortis propugnata, nusquam plus artis & indu-
stria adhibitum, nusquam plus molitionum, munition-
um, insidiatum: Lue grastante, tormentis fulminantibus
miles de capite suo ludebat, & contempta mor-
te ferocior, sciens prudens in pericula rubeat. Ita vite
prodigi mortem vltro laceſſebant, & pedibus cadave-
ra calcantes hominum ingenium exuile, ac naturam
eiurasse videbantur. Nusquam magis iniusti spiritus
in obseſſis, nusquam maius victoriae in obsidentibus
studium est repertum. Canant poëtae & fabulis attollant
deccne Illy obſidium. Lacones viginti annos in
pertinaci Messanae oppugnatione posuerint, tres
Ostendanæ obſidionis anni & aliquot menses illu-
stribus omnibus veterum facinoribus tenebras offun-
dunt.

Vtica obſidio Bredana quantum temporis & labo-
ris, quantum auri & militum glutierit, Hermanus Hu-
go singulari libro communiat.

Vrbium robur ostendit obſidio, hominum virtutem
aperit tentatio. Haec tenus de tentatione actum: Nunc
potrō agemus de Tentatore.

S. I.

Chrysol. ser.
11. initio,
vñb. p.33.Dibolijslo-
gia.

Petrus Chrysolog. arrepto veluti penicillo diabolum
suis coloribus expicturus: *Diabolus, inquit, malus au-
tor, nequit origo, rerum hostis, secundi hominis semper ini-
micus, ille laqueos tendit, lapsus parat, foras fodit, apert
ruinas stimulat corpora, pungit animas, cogitationes sugge-
rit, immittit iras, dat virtutes odio, vitia dat amori, erro-
res serit, discordias nutrit, pacem turbat, affectus dissipat,
confundit unitatem, sapit malum sati, bonum nil, violat
dihina, humana temet. Iam suprà monui, & identidem*

monere non cessō: Nemo fiat diabolo, cui nomina
mille; mille nocendi artes. Nulla eius tentatio non colo-
rata, nulla non *specie boni* velata. Nam intelligentia
humana nihil nisi Verum, aut sub Veri specie: Volun-
tas nihil nisi Bonum, aut sub Boni specie potest recipi-
pere. Nemo philippicum plumbeum, nemo cuprum
festertum in loculos admittit, nihilominus multi &
plumbum & cuprum, monetas adulterinas, sed argenti
aurive palliolo honestatas, recipiunt. Diabolus mone-
tarii & auri colores incoquit. Quid enim tentatio nisi
fallax species? Ita Petr. Chrys. *Tentatio est, inquit, species*
*fallens, qua prospera in aduersis, aduersa occultat in prosp-
eris, humanamq[ue] ignorantiam dolos educit in lapsu.* Quis
autem sit spiritus qui tentat, ipsa declarat *suggedit*
Nam spiritus Carnis mollia, spiritus Mundi vana, spi-
ritus malitiae amata semper loquitur, sed speciosissi-
mis quibusque titulis praefixa, ancena semper &
honestata fronte scorpionis caudam occulit: boni specimen
præ se fert omnis tentatio. Tu verò caue, latet anguis
in herba, latet sub oculo Ioabi sica; frumenti manipu-
lum messor amplectitur ut eum falce succidat, venator
viridi vestitu gaudet, ne feras fuget, piscator ha-
mmum obvolutus esca, ne illum pisces horreant, rere ope-
rit Auceps, ne terreat auciulas, venenum sepe condit
saccharo, propinat aureo catherio: fraus & fucus
plerunque coniunctissima.

Si Aristotelii credimus, sunt mendacia, qua maiorem
veritatis speciem habent, quām ipsa veritas: At verò,
codent teste, modica transgressio à veritate discedentibus
aut longe decies millies maior. Angelum lucis re-
presentant tenebrarum principes, veritatem assimilat pri-
mus mendaciorum figulus. Phariseos, scribas, Pontifices
Hebreos ad scelus maximum, ad parricidium im-
manissimum venustis falsitatibus pertraxit. *Quid faci-
t manu, aiunt, quia hic homo multa signa facit. Si dimittimus & 48.
eum, sic omnes credent in eum, & venient Romani, & tol-
tent nostrum locum & gentem. Sacilegij summi statuebant
fundamentum, & aquitatem. Ergo, aiunt, conuenientissi-
mum est rationi, vt tanto huic malo, maturè admoue-
amus remedium: bonum publicum priuato anteponen-
dam. Hi homo ex plebis gratia valet, vt exercitum
confiare, & Rempublicam possit euertire aut certè mu-
tare. Romani nobis infensi non decurrunt his molitioni-
bus. Ita & nomen, & populum, & sacra nostra difficile
illis non erit pellendare.*

Quid quæſio fingi posset speciosius: Ita nonnunquam
qui ad clavum sedent, homines priuatū nullū iure op-
timunt, in communis boni, vt aiunt, gratiam. Nulla
olla qua sibi suū non inueniat operculum. Hoc Ten-
tatoris primum vaſtramentum est, umbra virtutis &
nomine specioso fallere. Ita nullum flagitium, scelus
& sacrilegium nullum est quod callidissimus tentator
& aquitatem non possit obvolvere.

De astutia huius tentatoris differens Iobus: *Car-
tilago illius, inquit, quasi lamina ferrea. Quid per Car-
tilaginem, ait Gregorius interpres, nisi simulacrum eius
accipitur? Cartilago namque ossis ostendit speciem, sed
ossis non haber firmatatem: & sum nonnulla virtus, qua
ostendit in se restitudinem formam, sed ea prauitatis
prodeum infirmitate. Hostis enim nostri malitia rama
se arte palliat, vt plerumque ante accepta menis oculis
culpas virtutes fingat. & inde quisque quasi expedit pre-
mia.*

*Chrysol. ser.
71. mibi
fallens, qua prosp-
eris, aduersa occultat in prosp-
eris, humanamq[ue] ignoran-
tiam dolos educit in lapsu.**Suggestio
declarat
quis sit spi-
ritus qui
tentat.**Arist. t. 4. l.
1. de Calo
summa 7.
mibi p.254.**Ar. 11. 47.
eum, sic omnes credent in eum, & venient Romani, & tol-
tent nostrum locum & gentem. Sacilegij summi statuebant
fundamentum, & aquitatem. Ergo, aiunt, conuenientissi-
mum est rationi, vt tanto huic malo, maturè admoue-
amus remedium: bonum publicum priuato anteponen-
dam. Hi homo ex plebis gratia valet, vt exercitum
confiare, & Rempublicam possit euertire aut certè mu-
tare. Romani nobis infensi non decurrunt his molitioni-
bus. Ita & nomen, & populum, & sacra nostra difficile
illis non erit pellendare.**Ar. 48.**Tentatoris
primum va-
ſtramentum
est umbra
virtutis, &**nomine spe-
cioso fal-
lere.**ie.**lob. 40. 5.
Greg. l.32.**Moral. 5.1056.*